

ลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่เลือกใช้

ก. ความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิ

จากการศึกษาและคนควารายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันการปฏิสนธิพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิกับการใช้นั้นมีน้อย สตรีที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้แต่ไม่ได้ใช้ก็มีมาก เศรษฐ์ เป็ล่องเซ็ญ^{๒๖} ศึกษาพบว่า ความรู้มีค่าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิ ฐานะทางเศรษฐกิจและความสะดวกในการได้รับบริการต่างหากที่เป็นตัวกำหนดที่สำคัญ แต่ในฟิลิปปินส์^{๒๗} พบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิกับการใช้

การศึกษาในที่นี้ เพื่อต้องการหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิกับการเลือกใช้วิธีการวางแผนครอบครัว โดยกำหนดความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิว่าเป็นความรู้เกี่ยวกับการใช้วิธีหนึ่งวิธีใดหรือทั้งหมด ในวิธีเหล่านี้คือ หวงพลาสติก ยาเม็ดรับประทาน วิธีถาวร และวิธีอื่น ๆ จากตารางที่ ๒๕ จะเห็นว่าส่วนใหญ่ของผู้ที่มีการใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิเกือบทุกวิธี หรือเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับ

^{๒๖} เศรษฐ์ เป็ล่องเซ็ญ, "ความรู้ของสตรีไทยในชนบทเกี่ยวกับการปฏิสนธิ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕),

หน้า ๘๓

^{๒๗}

Alvin J. Harman, Fertility and Economic Behavior of Families in the Philippines (Santan Monica: The Rand Corporation, 1970), pp. 20 - 21.

วิธีป้องกันการปฏิบัติที่พอควร การเปรียบเทียบการเลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิบัติ
ของกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ห่วงพลาสติกและยาเม็ดรับประทาน ปรากฏว่า
ส่วนใหญ่ใช้ยาเม็ดรับประทานมากกว่าคือ เป็นร้อยละ ๘๓.๓ และการเปรียบเทียบ
ในกลุ่มที่มีความรู้เรื่องการใช้ห่วงพลาสติก ยาเม็ดรับประทาน และวิธีถาวร พบว่า
ร้อยละ ๘๘.๘ ใช้การทำหมันหญิง ร้อยละ ๒๘.๒ ใช้ยาเม็ดรับประทาน ร้อยละ ๘.๐
ใช้การทำหมันชาย ร้อยละ ๘.๐ ใช้ห่วงพลาสติก และร้อยละ ๕.๘ ใช้วิธีอื่น ๆ
แต่การเปรียบเทียบการใช้วิธีป้องกันการปฏิบัติของกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกัน
การปฏิบัติทุกวิธี กลับพบว่า ร้อยละใน การใช้ยาเม็ดรับประทานเมื่ออัตราสูงสุดคือ
ร้อยละ ๔๔.๕ รองลงมาคือ ใช้การทำหมันหญิงร้อยละ ๒๖.๓ ใช้วิธีอื่น ๆ ร้อยละ
๑๒.๑ ห่วงพลาสติกร้อยละ ๑๐.๐ และทำหมันชายต่ำสุดร้อยละ ๗.๑ ดังนั้น การ
เลือกใช้วิธีป้องกันการปฏิบัติวิธีต่าง ๆ ตามที่ปรากฏจึงน่าจะมีเหตุผลอันมาประกอบ
การเลือกใช้นอกจากความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิบัติ เช่น จำนวนบุตรที่มี
ชีวิต ฐานะทางเศรษฐกิจ และความต้องการบุตรเพิ่ม เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้จึง
ยังไม่อาจสรุปได้ว่าความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิบัติมีความสัมพันธ์โดยตรงกับ
การใช้วิธีป้องกันการปฏิบัติวิธีต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มที่มี
ความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิบัติถาวรควย ประมาณครึ่งหนึ่งจะใช้วิธีทำหมัน
ถาวร แต่ในกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิบัติที่กำลังใช้ทุกวิธี จะใช้
ยาเม็ดรับประทานมากที่สุดประมาณร้อยละ ๔๔.๕

ตารางที่ ๒๕ อัตราส่วนร้อยละของคุณสมบัติจำแนกตามวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้และความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิ

ความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิ	ร้อยละของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้					รวม
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
รวม	๘.๐	๓๓.๐	๘.๒	๘๒.๖	๘.๒	๑๐๐.๐(๖๓๑)
ร.แหวง	* ก	-	-	* ก	-	* ก (๓)
ร.เตยาเม็ด	-	๖๖.๗	-	-	๓๓.๓	๑๐๐.๐(๖)
ร.แคววิธีถาวร	-	-	๕.๗	๘๘.๓	-	๑๐๐.๐(๕๓)
ร.วิธีอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
ร.ห่วงและยาเม็ด	๑๖.๗	๘๓.๓	-	-	-	๑๐๐.๐(๖)
ร.ห่วงและวิธีถาวร	๘.๓	-	๒๐.๘	๖๒.๕	๘.๓	๑๐๐.๐(๒๔)
ร.ห่วงและวิธีอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
ร.ยาเม็ดและวิธีถาวร	-	๒๒.๒	๕.๖	๗๒.๒	-	๑๐๐.๐(๓๖)
ร.ยาเม็ดและวิธีอื่น ๆ	-	* ก	-	-	-	* ก (๔)
ร.วิธีถาวรและวิธีอื่น ๆ	-	-	* ก	* ก	-	* ก (๓)
ร.ห่วง, ยาเม็ด, และวิธีถาวร	๘.๐	๒๔.๒	๘.๐	๘๘.๘	๕.๘	๑๐๐.๐(๑๘๘)
ร.ห่วง, ยาเม็ด, และวิธีอื่น ๆ	๒๒.๒	๖๖.๗	-	-	๑๑.๘	๑๐๐.๐(๘)
ร.ยาเม็ด, วิธีถาวร, และวิธีอื่น ๆ	-	๑๕.๕	๒๓.๑	๕๓.๘	๗.๗	๑๐๐.๐(๑๓)
ร.ห่วง, วิธีถาวร และอื่น ๆ	-	๒๐.๐	๒๐.๐	๘๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐(๕)
ร.ห่วง, ยาเม็ด, วิธีการ และวิธีอื่น ๆ	๑๐.๐	๔๕.๕	๗.๑	๒๖.๓	๑๒.๑	๑๐๐.๐(๒๘๑)

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ข. ทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัว

ทัศนคติเป็นเรื่องที่วักยาก แต่เป็นสิ่งสำคัญที่จะแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของคนเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การสำรวจเกี่ยวกับทัศนคติจึงมีการวิจัยกันอย่างแพร่หลาย การศึกษาในปากีสถานตะวันตก^{๒๔} เกี่ยวกับความรู้และทัศนคติเรื่องการวางแผนครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวมักจะมีทัศนคติที่เห็นชอบเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว แต่เมื่อตราส่วนน้อยที่จะใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิหรือวางแผนครอบครัว แต่จากการศึกษาครั้งนี้ในจำนวนคู่สมรสทั้งหมดที่ยังอยู่กินด้วยกันฉันท์สามีภรรยาและภรรยาซึ่งอยู่ในวัยภาวะเจริญพันธุ์ที่ทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของสามี ตารางที่ ๒๗ ข ปรากฏว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของคู่สมรสทั้งหมดที่สามีมีทัศนคติที่เห็นควยกับการวางแผนครอบครัว เป็นผู้ที่กำลังใช้วิธีป้องกันการปฏิสนธิหรือประมาณร้อยละ ๖๐ ขณะที่ในกลุ่มที่สามีมีทัศนคติที่ไม่เห็นควยกับการวางแผนครอบครัวมีอัตราส่วนร้อยละไม่ใสงสูงกว่าที่ใซคือ ร้อยละ ๒๓ ต่อร้อยละ ๓๗ ทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของสามีจึงน่าจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับการใซหรือไม่ใซวิธีป้องกันการปฏิสนธิ จากตารางที่ ๒๗ และ ๒๘ ในคู่สมรสที่กำลังใซวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ศึกษานี้ ส่วนใหญ่สามีมีทัศนคติที่เห็นควยกับการวางแผนครอบครัว คู่สมรสที่กำลังใซวิธีป้องกันการปฏิสนธิของกลุ่มที่สามีมีทัศนคติที่เห็นควยและของกลุ่มที่สามีมีทัศนคติที่ไม่เห็นควยกับการวางแผนครอบครัว มีอัตราส่วนรอยในการเลือกใซวิธีป้องกันการปฏิสนธิต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ มีการเลือกใซวิธียาเม็ดรับประทานและทำหมันมากกว่าวิธีอื่น ยกเว้นวิธีทำหมันชาย กลุ่มที่สามีมีทัศนคติที่ไม่เห็นควยกับการวางแผนครอบครัวมีการใซเพียงร้อยละ ๓.๘ ซึ่งอาจแสดงว่าคู่สมรสที่มีการใซวิธีป้องกันการปฏิสนธิโดยการทำหมันถาวรมักใซภรรยาเป็นผู้ทำหมันมากกว่า

^{๒๔} Walayat Ahmad Khan, "A Study of Knowledge, Attitude and Practice of Family Planning in West Parkistan," Parkistan Journal of Family Planning (Vol 1, No. 1, July, 1967), p. 10.

ตารางที่ ๒๖ อัตราส่วนร้อยละของคู่สมรส จำแนกตามวิธีป้องกันการปฏิสนธิ
ที่ใช่ อายุและทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของสามี

อายุและ ทัศนคติ	ร้อยละของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช่					รวม
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
รวมทั้งหมด	๘.๐	๓๖.๓	๘.๘	๓๘.๕	๘.๓	๑๐๐.๐ (๓๒๕)
เห็นควาย	๗.๑	๓๕.๓	๑๐.๕	๓๘.๗	๘.๔	๑๐๐.๐ (๒๓๘)
ไม่เห็นควาย	๘.๘	๔๕.๓	๓.๘	๓๘.๐	๗.๘	๑๐๐.๐ (๕๓)
อื่น ๆ	๑๑.๗	๒๘.๒	๕.๘	๕.๕	๘.๘	๑๐๐.๐ (๓๕)
๑๕-๒๔ (รวม)	-	๗๗.๘	๑๑.๑	๑๑.๑	-	๑๐๐.๐ (๘)
เห็นควาย	-	๗๑.๔	๑๔.๓	๑๔.๓	-	๑๐๐.๐ (๗)
ไม่เห็นควาย	-	* กิ	-	-	-	* กิ (๑)
อื่น ๆ	-	* กิ	-	-	-	* กิ (๑)
๒๕-๓๔ (รวม)	๘.๑	๕๐.๕	๕.๕	๒๓.๕	๑๒.๖	๑๐๐.๐ (๑๑๑)
เห็นควาย	๗.๕	๕๐.๖	๖.๒	๒๓.๕	๑๒.๕	๑๐๐.๐ (๘๑)
ไม่เห็นควาย	๘.๑	๕๕.๖	๔.๖	๒๒.๗	๘.๑	๑๐๐.๐ (๒๒)
อื่น ๆ	๑๒.๕	๓๗.๕	-	๒๕.๐	๒๕.๐	๑๐๐.๐ (๘)
๓๕-๔๔ (รวม)	๘.๒	๒๗.๒	๑๐.๑	๔๘.๘	๕.๗	๑๐๐.๐ (๑๕๘)
เห็นควาย	๖.๐	๒๗.๕	๑๒.๐	๔๗.๘	๖.๘	๑๐๐.๐ (๑๑๗)
ไม่เห็นควาย	๑๔.๓	๒๘.๖	-	๕๒.๕	๔.๘	๑๐๐.๐ (๒๑)
อื่น ๆ	๑๕.๐	๒๕.๐	๑๐.๐	๕๐.๐	-	๑๐๐.๐ (๒๐)
๔๕ ปีขึ้นไป (รวม)	๘.๗	๒๖.๑	๑๓.๐	๔๕.๕	๘.๗	๑๐๐.๐ (๔๖)
เห็นควาย	๑๒.๑	๑๘.๒	๑๕.๒	๔๘.๕	๖.๑	๑๐๐.๐ (๓๓)
ไม่เห็นควาย	-	๕๕.๖	๑๑.๑	๒๒.๒	๑๑.๑	๑๐๐.๐ (๘)
อื่น ๆ	-	๒๐.๐	-	๖๐.๐	๒๐.๐	๑๐๐.๐ (๕)

* กิ จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๒๗ อัตราส่วนรอยของกุสมรส จำแนกตามวิธีป้องกันการปฏิสนธิ
ที่ใช้ ระดับการศึกษาของสามีและทัศนคติต่อการ
วางแผนครอบครัวของสามี

ระดับการศึกษา และทัศนคติ	รอยตะของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช้					รวม
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	
รวมทั้งหมด	๘.๑	๓๘.๒	๙.๓	๓๖.๖	๗.๘	๑๐๐.๐(๓๓๓)
เห็นกาย	๗.๑	๓๘.๖	๑๐.๗	๓๕.๗	๗.๙	๑๐๐.๐(๒๕๒)
ไม่เห็นกาย	๑๐.๕	๔๔.๐	๓.๕	๓๓.๓	๘.๗	๑๐๐.๐(๕๗)
อื่น ๆ	๑๒.๕	๒๐.๘	๘.๓	๕๔.๒	๔.๒	๑๐๐.๐(๒๔)
ไม่รู้นั่งดี(รวม)	๘.๖	๒๐.๐	๒.๙	๖๐.๐	๘.๖	๑๐๐.๐(๓๕)
เห็นกาย	๑๓.๐	๑๗.๔	๔.๔	๖๐.๙	๔.๔	๑๐๐.๐(๒๓)
ไม่เห็นกาย	-	๒๕.๐	-	๖๒.๕	๑๒.๕	๑๐๐.๐(๘)
อื่น ๆ	-	* ก	-	* ก	* ก	* ก (๔)
ป.๑-ป.๕ (รวม)	๑๐.๙	๔๔.๕	๙.๒	๓๓.๖	๑.๓	๑๐๐.๐(๑๑๙)
เห็นกาย	๙.๖	๔๓.๔	๑๒.๑	๓๓.๗	๑.๒	๑๐๐.๐(๘๓)
ไม่เห็นกาย	๘.๗	๖๕.๒	๔.๔	๑๗.๔	๔.๔	๑๐๐.๐(๒๓)
อื่น ๆ	๒๓.๑	๑๕.๔	-	๖๑.๕	-	๑๐๐.๐(๑๓)
ป.๕-มศ.๓(รวม)	๕.๙	๓๒.๒	๑๐.๒	๔๐.๗	๑๑.๐	๑๐๐.๐(๑๑๘)
เห็นกาย	๕.๔	๓๓.๓	๙.๗	๓๙.๘	๑๑.๘	๑๐๐.๐(๙๓)
ไม่เห็นกาย	๑๑.๑	๒๗.๘	๕.๖	๔๔.๕	๑๑.๑	๑๐๐.๐(๑๘)
อื่น ๆ	-	๒๘.๖	๒๘.๖	๕๒.๘	-	๑๐๐.๐(๗)
มศ.๔ ขึ้นไป(รวม)	๖.๖	๔๗.๕	๑๑.๕	๒๑.๓	๑๓.๑	๑๐๐.๐(๖๑)
เห็นกาย	๓.๘	๔๙.๑	๑๓.๒	๒๐.๘	๑๓.๒	๑๐๐.๐(๕๓)
ไม่เห็นกาย	๒๕.๐	๓๗.๕	-	๒๕.๐	๑๒.๕	๑๐๐.๐(๘)
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-

* ก จำนวนตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๒๗ (ข) อัตราส่วนรอยของกุดสมรสที่กำดงไซและไมไซวิธี
ป้องกันกรปฏิสนธิ จำแนกตามทัศนคติต่อกรวาง
แผนครอบครัวของสามี

ทัศนคติ	รอยละของกุดสมรสทั้งหมด		
	กำดงไซ	ไมไซ	รวม
เห็นควย	๒๐.๐	๔๐.๐	๑๐๐.๐(๘๒๐)
ไมเห็นควย	๓๗.๐	๒๓.๐	๑๐๐.๐(๑๕๘)
อื่น ๆ	๓๘.๓	๒๐.๗	๑๐๐.๐(๒๑)
รวม	๕๒.๔	๘๓.๖	๑๐๐.๐(๒๓๕)

ก. เหตุผลที่เลือกไร่

เหตุผลของการเลือกไร่วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ นั้น เป็นปัจจัยทางจิตวิทยาปัจจัยหนึ่งที่สามารถอธิบายได้ทราบถึงสาเหตุของการเลือกไร่วิธีป้องกันการปฏิสนธิที่แตกต่างกัน จากตารางที่ ๒๘ พบว่า ส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ ๕๕.๑ ของผู้ที่กำลังไ้ห้วงพลาสติกไร่เนื่องจากได้รับคำแนะนำจากแพทย์หรือคนอื่น ๆ และผู้ที่ไ้ห้วงไร่ไม่เคยรับประทานร้อยละ ๔๔.๑ ไ้ห้วงเนื่องจากวิธีไ้ห้วงไร่เคยรับประทานเป็นวิธีที่ไ้ห้วงง่ายและสะดวก ขณะที่ผู้ที่ไ้ห้วงไร่วิธีทำหมันถาวรร้อยละ ๔๐ ไ้ห้วงเหตุผลของการไ้ห้วงไร่ดังกล่าวว่าเนื่องจากวิธีทำหมันเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ และผู้ที่ไ้ห้วงไร่อื่น ๆ มีเหตุผลของการไ้ห้วงไร่แต่ละเหตุผลไม่ต่างกันมากนัก ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าประสิทธิภาพของวิธีป้องกันการปฏิสนธิ คำแนะนำจากแพทย์ และความสะดวกและง่ายในการไ้ห้วงไร่ป้องกันการปฏิสนธิอื่น ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คู่สมรสมีการเลือกไร่วิธีป้องกันการปฏิสนธิวิธีต่าง ๆ กันได้

ตารางที่ ๒๘ อัตราส่วนร้อยละของกุสมรส จำแนกตามวิธีป้องกันการ
ปฏิสนธิที่ใช่และเหตุผลที่ใช่

เหตุผลที่ใช่	ร้อยละของวิธีป้องกันการปฏิสนธิที่ใช่					
	ห่วงพลาสติก	ยาเม็ดรับประทาน	ทำหมันชาย	ทำหมันหญิง	อื่น ๆ	รวม
ชายและสะควก ใครรับคำแนะนำ จากแพทย์หรือ คนอื่น ๆ	๒๕.๕	๔๔.๑	๘.๗	๖.๒	๒๖.๕	๒๑.๙
เป็นวิธีที่มี ประสิทธิภาพ	๔๕.๑	๒๗.๕	๖.๕	๔.๐	๒๒.๕	๑๖.๖
กลัววิธีอื่น ๆ	๗.๘	๙.๓	๘๒.๖	๘๕.๑	๒๔.๕	๘๙.๒
อื่น ๆ	๕.๙	๔.๙	-	๑.๑	๑๒.๒	๓.๕
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
	(๕๑)	(๒๐๔)	(๔๖)	(๒๗๖)	(๘๙)	(๖๒๖)